

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

УДК 378.6.035:355.01](477)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.360684>

Павло Ільців, ад'юнкт штатний науково-організаційного відділу
Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7151-2277>

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті наголошено на необхідності реалізації компетентісного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів у сучасних умовах військової агресії російської федерації. Здійснено системний теоретичний аналіз понять “компетентність”, “компетенція”, з'ясовано їх подібність та відмінність у трактуванні вітчизняними та зарубіжними науковцями. Обґрунтовано поняття “військово-спеціальні компетентності” їх сутність та зміст. Визначено роль і місце взаємодії між людьми в структурі військово-спеціальних компетентностей.

Ключові слова: професійна військова освіта; професійна підготовка; компетентності; компетенції; військово-спеціальні компетентності; взаємодія; майбутні офіцери.

Лім. 18.

Pavlo Iltsev, Assistant Professor, Research and Administrative Department of the
Hetman Petro Sahaidachny National Army Academy
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7151-2277>

ON THE CURRENT TERMINOLOGY OF THE COMPETENCY-BASED APPROACH IN THE CURRICULUM OF PROFESSIONAL TRAINING FOR FUTURE OFFICERS AT HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article emphasizes the need to implement the competency-based approach in the professional training of future officers under the current conditions of military aggression by the Russian Federation. A systematic theoretical analysis of the concepts of “competence” and “competency” is conducted, and similarities and differences in their interpretation by domestic and foreign scholars are identified. The concept of “military-special competencies”, the essence, and content are substantiated. The role and place of interpersonal interaction in the structure of military-special competencies are identified.

Keywords: professional military education; professional training; competencies; military-special competencies; interaction; future officers.

Постановка проблеми. Сьогодні під час збройної агресії російської федерації все більш актуальною стає професійна підготовка майбутніх офіцерів Збройних сил України (далі – ЗСУ). Успішність виконання бойових завдань на полі бою напряду залежить від якісної підготовки військовослужбовців. Однак сучасна діюча модель підготовки не достатньо спрямована на практичну складову навчання. Сучасна термінологія компетентісного підходу у навчанні майбутніх офіцерів потребує постійного корегування та змістовного удосконалення відповідно до вимог сьогодення. Результатом компетентісного підходу у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) повинен стати підготовлений, здатний, готовий до виконання завдань за призначенням офіцер.

Аналіз основних досліджень. Проблемні питання сучасної термінології компетентісного підходу зокрема у військово-професійній освіті відображено у працях зарубіжних дослідників. М. Arifin досліджував суперечності розуміння і трактуван

термінів “компетенція”, “компетентність” [12]. S. Vitellota ін. також досліджували трактування даних понять [17]. В. Smith та ін. присвятили свою працю цифровим компетенціям [15]. А. Sinatrata ін. досліджували навчальні сценарії на основі компетентісного підходу [14]. М. Zapletalová аналізувала історичний аспект компетентностей у військово-професійній освіті [18].

Проблемні питання сучасної термінології компетентісного підходу та військово-професійної підготовки майбутніх офіцерів висвітлені у дослідженнях українських учених. В. Ягупов, В. Свистун дослідили компетентісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти [11]. О. Капінус вивчав методологію, теорію і методіку формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів Збройних сил України [6]. О. Бойко дослідив теорію і методіку формування лідерської компетентності офіцерів Збройних сил України [1]. О. Горічний висвітлив теорію і практику формування військово-спеціальної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі навчання [9].

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Як бачимо, проблема сучасної термінології компетентісного підходу до професійної підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України, що сьогодні є надзвичайно актуальною, належно розроблена сучасними науковцями. Залишаються не достатньо обґрунтованим поняття і зміст компетентностей, компетенцій, військово-спеціальних компетентностей та взаємодії з іншими людьми. Існує суперечність між наповненістю змісту визначених понять під час професійної підготовки майбутніх офіцерів та вимогами сучасного, еволюційного та прогресуючого поля бою, яке спрямовує нас навчати тому, що буде потрібно на війні у довгостроковій перспективі.

Метою статті є системний теоретичний аналіз сучасної термінології компетентісного підходу у зарубіжній та вітчизняній професійній освіті, виявлення суперечності у трактуванні та розумінні понять “компетенція” та “компетентність”, визначення сутності цих понять та встановлення ролі й місця взаємодії з іншими людьми у структурі компетентностей.

Виклад основного матеріалу. Компетентісний підхід сьогодні продовжує займати провідне місце у професійній освіті і військово-професійній. Зокрема, нижче розглянемо сучасні підходи до термінології компетентностей та компетенцій.

М. Arifin узагальнив різницю між компетентністю і компетенцією, яка полягає в об’єкті фокусування: компетентність зосереджена на завданнях і результатах, тоді як компетенція – на поведінці та характеристиках людини. Ключові відмінності можна визначити за кількома критеріями:

– фокус та орієнтація: компетентність орієнтована на завданнях та результатах; компетенція орієнтована на людину та її поведінку;

– визначення: компетентність акцентує на дії та досягненні результату, що потрібно робити, щоб бути ефективним, а компетенція орієнтована на поведінку людини, що базується на її знаннях, навичках та вміннях;

– оцінювання та спосіб передачі: компетентність оцінюється за результатами виконання завдань, вона не є такою, яка може передаватися іншим; компетенція оцінюється через поведінку та ставлення людини, її можна передати від однієї особи до іншої [12].

S. Vitello та ін. наголошують, що компетентність стосується людини, вона вказує на загальну здатність особи до певної діяльності. Компетенція ж пов’язана з конкретним завданням, виконанням окремих дій [17].

Отже, головною відмінністю є те, що компетентність є цілісним поняттям, що характеризує людину, а компетенція є окремими складовими елементами або специфічні дії.

B. Smith та ін. пропонують перейти від традиційних моделей навчання на основі цифрової екосистеми, в центрі концепції знаходяться система управління компетентностями, змістом військових компетентностей є орієнтація на практичне застосування, розмежування освіти та підготовки. Освіта повинна бути пов’язана з роботою в умовах неоднозначності та рефлексією, а підготовка пов’язана безпосередньо з бойовою готовністю. Окремо слід відзначити й цифрові компетентності, які полягають у відстежуванні військовослужбовця в умовах реального часу, а також зв’язок із готовністю відповідати сучасним вимогам [15].

A. Sinatra та ін. вивчали проектування навчальних сценаріїв на основі компетентісного навчання та інтелектуальних систем для військових. Компетентність трактується як сукупність знань, умінь, навичок, здібностей, ставлень, рис і можливостей, які визначають як особа, команда знає і може виконати завдання. Зміст військових компетентностей включає: тактичну: стрільбу, орієнтування на місцевості, надання допомоги пораненому на полі бою. До командних компетентностей відносять: командну роботу, обмін інформацією, взаємопідтримку, лідерство. Когнітивні та метакогнітивні охоплюють розширене усвідомлення інформації, ухвалення рішення під дією стресу, управління стресом. Спеціалізовані компетентності характеризуються виконанням обов’язків за конкретною посадою [14]. Отже, одним із важливих складових є командні компетентності.

У посібнику з лідерства Британської армії The British Army Leader Competency Framework визначені основні компетентності: проактивний особистий розвиток, розвиток інших, забезпеченість підтримки та викликів, вдосконаленість місії командування, оцінка завдання, прийняття ефективних рішень, оптимізація роботи в команді, ефективне спілкування, лідерство [16]. Отже, акцент зроблений на команду, спілкування і лідерство, тобто на взаємодію з іншими людьми.

В американському доктринальному військово-му документі з лідерства ADP-6-22 Army leadership and the Profession визначені наступні компетентності: здатність лідера вести інших, будувати довіру, поширювати вплив за межі вертикалі командування, вести власним прикладом, комунікувати, розвивати себе, створювати позитивне середовище, розвивати інших, досягати та отримувати результати [13]. Отже, вважаємо, що однією із важливих компетентностей є здатність до взаємодії з іншими людьми у процесі діяльності.

Дослідниця M. Zapletalová наголошує, що під час професійної підготовки майбутніх офіцерів необхідно спрямувати зусилля на розвиток компетентностей комунікації, командної роботи, когнітивних здібностей емоційного інтелекту, акцен-

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

туючи, що вони мають історичний зв'язок з сьогоденням [17].

Пілеумовуючи аналіз сучасної термінології компетентісного підходу закордонних дослідників, розуміємо, що різниця між компетентністю і компетенцією полягає у тому, що компетентність розглядається як здатність, а остання – як поведінка. Одними з найважливіших компетентностей є здатність до взаємодії з іншими людьми.

Перейдемо до розгляду сучасної термінології компетентісного підходу у вітчизняній військово-професійній освіті та вимог і трактувань законодавства України.

В Законі України “Про освіту” зазначено, що метою професійної військової освіти є покращення професійного рівня військового фахівця та отримання фахових компетентностей для виконання службових та бойових функцій [5]. У Законі України “Про вищу освіту” визначено, що компетентність – “здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей” [4]. Отже, компетентність є здатністю до певної діяльності.

Перейдемо до розгляду праць вітчизняних дослідників, проаналізуємо “компетентність” та “компетенцію” у контексті компетентісного підходу.

В. Ягупов, В. Свистун тлумачать компетентність як інтегративну характеристику особистості офіцера, що включає “...фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, творчу особистісну, професійну та психологічну готовність і здатність до ефективного застосування набутих фахових знань у професійній діяльності” [11]. Так, важливо відміти, що дослідник включає творчість та психологічну готовність. Під творчістю розуміємо нестандартність, гнучкість, непередбачуваність, також психологічну готовність.

За В. Ягуповим компетенція визначає встановлене коло повноважень, функцій і завдань, компетентність постає як інтегрована характеристика особистості, що відображає рівень її підготовленості та здатності до виконання певних професійних дій, тоді як поняття “компетентний” характеризує суб'єкта діяльності, який реалізує зазначену інтегральну якість у реальних умовах професійної практики, також вчений розглядає спеціальні компетентності, як такі, що стосуються предметної області для реалізації професійної діяльності. [10].

Отже, можна погодитися із В. Ягуповим, який розв'язав суперечності між поняттями “компетентність”, “компетенція” у вітчизняній професійно-військовій освіті та наголосив, що спеціальні компетентності відносяться до вузької спеціальності.

Не однозначно трактуються поняття “компетентність” та “компетенція” у Доктрині з лідерства

ЗС, де зазначено, що лідерська компетентність – це інтегрована здатність та готовність бути лідером. Особистісні компетентності лідера – це риси, здібності, навички, уміння, здатність. Особистісні компетентності включають: інтелектуальні, емоційні, комунікативні, цифрові та управлінські компетентності. Фахові компетентності – це знання, уміння, здібності, готовність, здатність. До фахових компетентностей відносяться: знання тактики, оперативного мистецтва, стратегії; бойові навички; технічні знання; розуміння об'єднаних операцій. Компетенції – це навички, здатності, дії, яких очікують від лідерів. Основні компетенції – це вести, досягати, розвивати. У контексті основних компетенцій лідери повинні виконувати такі дії: вести за собою інших, розширювати вплив, бути прикладом для наслідування, комунікувати, будувати довіру, створювати сприятливе середовище, готувати себе, розвивати інших, опікуватися службою, отримувати результат [3].

Отже, ключове слово “здатність”, яке характеризує компетентність, викликає суперечність між вимогами вітчизняного законодавства та поглядами вчених, де “здатність” трактована у визначені компетентність, а компетенція розглядається як обов'язки та повноваження.

Схожою видається і позиція О. Капінуса, котрий, розглядаючи особливості формування професійної суб'єктності майбутніх офіцерів упродовж їх військово-професійної освіти, дійшов висновку про переваги компетентісного підходу, що передбачає інтеграцію знань, практичних навичок та особистісних якостей, яка, зі свого боку, забезпечить здатність майбутніх офіцерів автономно діяти, ухвалювати відповідальні рішення й ефективно виконувати службові завдання в сучасних умовах затяжного воєнного протистояння. На думку вченого, військово-спеціальні компетентності формуються упродовж опанування дисциплін спеціалізації [6].

Вітчизняний дослідник військового лідерства О. Бойко стверджує, що важливою складовою під час реалізації компетентісного підходу є комплексне опанування знаннями, навичками, уміннями, характеристиками, які включають мораль, етику, особисту поведінку, створюючи умови для ефективного виконання обов'язків в умовах сьогодення. На думку вченого, військово-спеціальні компетентності набуваються шляхом опанування дисциплін профільної підготовки та відображають вузькоспеціалізований характер професійної діяльності [1]. Отже, дослідник розглядає компетентісний підхід як комплексну складову, де військово-спеціальні компетентності відображають вузьку спеціальність.

О. Бойко наголошує, що військовий лідер є компетентним, коли здатний взаємодіяти, вчитися, здійснювати професійну діяльність на основі знань,

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

навичок умінь, досвіду, мислення, поглядів цінностей, характеру. Компетентностями військового лідера є його здатності взаємодіяти, вчитися, реалізовувати військово-професійну діяльність, у поєднанні в динамічній комбінації, знань, умінь, навичок, досвіду, мислення, цінностей, чеснот, атрибутів мотивів, якостей у різних ситуаціях. Компетентціями військового лідера є реалізація та виконання обов'язків, повноважень в процесі військово-професійної діяльності, визначені за посадою. Наголошено, що взаємодія та інтеграція є основною ознакою бойової команди.[2]. Так, комплекс компетентностей дає змогу майбутньому офіцеру виконати посадові компетенції та бути компетентним, а однією з найважливіших компетентностей є здатність до взаємодії з іншими людьми.

О. Торічний ґрунтовно дослідив теоретико-методичні засади формування військово-спеціальної компетентності майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України. Військово-спеціальну компетентність науковець розглядає як інтегровану характеристику, що максимально чітко окреслює специфіку фаху майбутнього офіцера [9]. Отже, вчений акцентує увагу на комплексній характеристиці військово-спеціальних компетентностей.

Нижче розглянемо суть та зміст військово-спеціальних компетентностей майбутніх офіцерів ЗСУ.

У Положенні про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої освіти, військово-спеціальні компетентності є ключовим інструментом узгодження змісту професійної підготовки з реальними вимогами конкретної військової спеціалізації, оскільки саме через них забезпечується цілеспрямоване формування результатів навчання, орієнтованих на виконання визначених службових та бойових функцій [7].

Далі розглянемо основні вимоги до військово-спеціальних компетентностей майбутніх офіцерів за спеціальністю Управління діями підрозділів механізованих військ.

Серед основних знань, умінь, навичок, комунікації, автономності та відповідальності військово-спеціальних компетентностей є знання особливостей роботи командира механізованого взводу з організації бою в особливих умовах. Провідними уміньми і навичками є з планування дій механізованого взводу в основних видах бою з використанням процедур НАТО, умінь та навички організувати взаємодію з командиром артилерійського підрозділу, виклику і коректування вогню артилерії. Ключовою складовою комунікації є організація й підтримка взаємодії основних бойових підрозділів, підрозділів родів військ і спеціальних військ у бою [8]. Так, стає зрозумілим, що основою війсь-

ково-спеціальних компетентностей є інтегральне їх поєднання, де важливу роль і місце посідає взаємодія з іншими людьми.

Далі глибше і ґрунтовніше розкриємо зміст та вплив взаємодії, який не розкритий у професійному стандарті.

Індивідуальні дії військовослужбовця переходять в узгоджені дії підрозділу, шляхом взаємодії. Відсутність налагодженої взаємодії унеможливує синхронізацію маневру, вогню, управління, всебічне забезпечення, знижує бойову спроможність та підвищує втрати. Офіцер тактичного рівня реалізує військово-спеціальні компетентності під час взаємодії з командирами, начальниками, підлеглими, доданими, підтримуючими підрозділами.

Взаємодія забезпечує управління, ухвалення рішень, які адаптовані вимогам обстановки. Офіцер, який здатний організувати взаємодію, заручається довірою та психологічною готовністю та здатністю своїх підлеглих виконувати завдання за призначенням, знижує рівень втрат підвищує бойові можливості діяти в умовах невизначеності та стресу. Взаємодія створює алгоритми спільних дій, командну відповідальність.

Взаємодія штатних, доданих та підтримуючих підрозділів є ключовою умовою досягнення єдиного замислу бою, операції. Взаємодія узгоджує та синхронізує дії сил і засобів та запобігає потраплянню під вогонь своїх військ. Взаємодія з військово-службовцями під час виконання завдання забезпечує точне розуміння ролей, обов'язків і меж відповідальності.

Тож здатність до взаємодії майбутнього офіцера у військово-професійній підготовці має системність і практичну дієвість, без якої офіцер стає некомпетентним і неуспішним, а його рішення можуть призвести до людських втрат.

Враховуючи все вище зазначено, сформулюємо **висновки**.

Внаслідок системного теоретичного аналізу було з'ясовано та виявлено суперечності у трактуванні та розумінні понять компетенція та компетентність. Зарубіжні дослідники стверджують, що компетенція характеризує поведінку, а вітчизняні дослідники наголошують, що компетенція – це обов'язки, повноваження за посадою. Також уточнено сутність та зміст поняття “військово-спеціальна компетентність”. Військово-спеціальна компетентність у вітчизняній військово-професійній освіті – це здатність діяти в межах конкретної діяльності. Водночас у класифікації в зарубіжних дослідників трактується частково, як спеціальні компетентності. Встановлено, що роль і місце взаємодії у структурі компетентностей у зарубіжних та вітчизняних працях займає провідне місце.

Напрямок подальших наукових розвідок буде спрямовано на теоретичний аналіз та узагальнення

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

понять “взаємодія”, “спілкування”, “комунікація”, “координація”, “синхронізація”, “репетиція”, а також на класифікації поняття “взаємодія”, враховуючи психологічний, педагогічний та військовий аспект.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О.В. Теорія і методика формування лідерської компетентності офіцерів Збройних сил України: монографія. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2020. 667 с.

2. Бойко О., Драпатий М., Верхоланцев Г., Цимбал М., Шидлюх В. Настанова з військового лідерства: монографія. Київ: Колесо життя, 2020. 336 с.

3. Доктрина лідерства Збройних Сил України (№ 7-0003.01). URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%E2%84%962-.pdf>.

4. Закон України “Про вищу освіту”. Закон України № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

5. Закон України “Про освіту”. Закон України № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

6. Капінус О.С. Методологія, теорія і методика формування професійної суб’єктності майбутніх офіцерів Збройних сил України: монографія. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2020. 667 с.

7. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої освіти: Наказ Міністерства оборони України № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#n14>.

8. Професійний стандарт офіцера тактичного рівня Збройних сил України – управління діями підрозділів механізованих військ. Київ, 2024. 15 с.

9. Торічний О. В. Теорія і практика формування військово-спеціальної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі навчання: монографія. Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, 2020. 536 с.

10. Ягулов В. В. Теорія і методологія військово-педагогічних досліджень: підручник. Київ, 2019. 444 с.

11. Ягулов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2007. № 71. С. 3–8. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/45203fee-fa64-4a8b-aea9-bf3bc35acc66/content>.

12. Arifin M.A. Competence, Competency, and Competencies: A Misunderstanding in Theory and Practice for Future Reference. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. 2021. № 11 (9). pp. 694–702. DOI: <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v11-i9/11064>.

13. Department of the Army. Army leadership and the profession (ADP 6-22). URL: [https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/ContentSearch.aspx?q=Department+of+the+Army+\(2019\)+Army+leadership+and+the+profession+\(ADP+6-22\)](https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/ContentSearch.aspx?q=Department+of+the+Army+(2019)+Army+leadership+and+the+profession+(ADP+6-22)).

14. Sinatra A.M., Graesser A.C., Hu X., Goldberg B., Hampton A.J., Johnston J.H. (Eds.). Design recommendations for intelligent tutoring systems: Volume 9 – Competency-based scenario design. US Army Combat Capabilities Development Command – Soldier Center, 2022. URL: <https://surl.li/itxexh>.

15. Smith B., Hernandez M., Gordon J. Competency-based learning in 2018 (Report No. AD1077111). *Advanced Distributed Learning (ADL) Initiative*, 2018. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/html/tr/AD1077111/>.

16. The Centre for Army Leadership. British Army leader competency framework (AC 72279). *British Ministry of Defence*, 2024. URL: <https://www.army.mod.uk/support-and-training/our-schools-and-colleges/centre-for-army-leaders-hip/leader-competency-framework/>.

17. Vitello S., Greatorex J., Shaw S. What is competence? A shared interpretation of competence to support teaching, learning and assessment. *Cambridge University Press & Assessment*. 22 p. URL: <https://eric.ed.gov/?id=ED616947>.

18. Zapletalová M. Historical Development, Current Trends and Specific Models of Competency-based Education in the Military Environment. *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*. 2024. № 16 (2). pp. 35–152. URL: <https://doi.org/10.5817/cphpj-2024-01>.

REFERENCES

1. Boiko, O.V. (2020). Teoriia i metodyka formuvannia liderskoi kompetentnosti ofitseriv Zbroinykh syl Ukrainy [Theory and methodology of formation of leadership competence of officers of the Armed Forces of Ukraine]: monohrafiia. Zhytomyr: Vyd. O.O. Yevenok, 2020. 667 p. [in Ukrainian].

2. Boiko, O., Drapatyi, M., Verkholtantsev, H., Tsymbal, M., Shydliukh, V. (2020). Nastanova z viiskovoho liderstva: [Guide lines on military leadership]: monohrafiia. Kyiv: Koleso zhyttia. 336 p. [in Ukrainian].

3. Doktryna liderstva Zbroinykh Syl Ukrainy [The Leadership Doctrine of the Armed Forces of Ukraine]. (№ 7-0003.01). URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%E2%84%962-.pdf>. [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu”. Zakon Ukrainy [About Higher Education]. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy “Pro osvitu”. Zakon Ukrainy [On Education]. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. [in Ukrainian].

6. Kapinus, O.S. (2020). Metodolohiia, teoriia i metodyka formuvannia profesiinoi subiektnosti maibutnikh ofitseriv Zbroinykh syl Ukrainy [Methodology, theory and methodology of formation of professional subjectivity of future officers of the Armed Forces of Ukraine]: monohrafiia. Zhytomyr: Vydavets O.O. Yevenok. 667 p. [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro osoblyvosti orhanizatsii osvitnoho protsesu u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh Ministerstva oborony Ukrainy, viiskovykh navchalnykh pidrozdilakh zakladiv vyshchoi osvity, zakladakh fakhovoi peredyshchoi osvity [On approval of the Regulation on the specifics of the organization of the educational process in higher military educational institutions of the Ministry of Defense of Ukraine, military educational unit of higher education institutions, vocational

ЩОДО СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ЗМІСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

pre-higher education institutions]: Nakaz Ministerstva obrony Ukrainy № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0453-24#n14>. [in Ukrainian].

8. Profesiyni standart ofitsera taktychnoho rivnia Zbroinykh syl Ukrainy – upravlinnia diiamy pidrozdiliv mekhanizovanykh viisk (2024). [Professional standard of a tactical level officer of the Armed Forces of Ukraine – command of actions of units of mechanized forces]. Kyiv. 15 p. [in Ukrainian].

9. Torichnyi, O.V. (2020). Teoriia i praktyka formuvannia viiskovo-spetsialnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv u protsesi navchannia [Theory and practice of formation of military-special competence of future border guard officers in the process of training]: monohrafiia. Khmelnytskyi: Vydavnytstvo Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy imeni Bohdana Khmelnytskoho. 536 p. [in Ukrainian].

10. Yahupov, V.V. (2019). Teoriia i metodolohiia viiskovo-pedahohichnykh doslidzhen: [Theory and methodology of military-pedagogical research]: pidruchnyk. Kyiv. 444 p. [in Ukrainian].

11. Yahupov, V.V., Svystun, V.I. (2007). Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky fakhivtsiv u systemi vyshchoi osvity. [Competency-based approach to training specialists in the higher education system]. *Naukovi zapysky. Pedahohichni, psykholohichni nauky ta sotsialna robota*. 2007. № 71. pp. 3–8. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/45203fee-fa64-4a8b-aea9-bf3bc35acc66/content>. [in Ukrainian].

12. Arifin, M.A. (2021). Competence, Competency, and Competencies: A Misunderstanding in Theory and Practice for Future Reference. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. № 11 (9). pp. 694–702. DOI: <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v11-i9/11064> [in English].

13. Department of the Army. Army leadership and the profession (ADP 6-22). URL: [https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/ContentSearch.aspx?q=Department+of+the+Army+\(2019\)+Army+leadership+and+the+profession+\(ADP+6-22\)](https://armypubs.army.mil/ProductMaps/PubForm/ContentSearch.aspx?q=Department+of+the+Army+(2019)+Army+leadership+and+the+profession+(ADP+6-22)). [in English].

14. Sinatra, A.M., Graesser, A.C., Hu, X., Goldberg, B., Hampton, A.J., Johnston, J.H. (Eds.). (2022). Design recommendations for intelligent tutoring systems: Volume 9 – Competency-based scenario design. US Army Combat Capabilities Development Command – Soldier Center. URL: <https://surl.li/itxexh>. [in English].

15. Smith, B., Hernandez, M., Gordon, J. (2018). Competency-based learning in 2018 (Report No. AD1077111). *Advanced Distributed Learning (ADL) Initiative*. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/html/tr/AD1077111/>. [in English].

16. The Centre for Army Leadership. British Army leader competency framework (AC 72279). (2024). *British Ministry of Defence*. URL: <https://www.army.mod.uk/support-and-training/our-schools-and-colleges/centre-for-army-leadership/leader-competency-framework/>. [in English].

17. Vitello, S., Grotorex, J., Shaw, S. (2021). What is competence? A shared interpretation of competence to support teaching, learning and assessment. *Cambridge University Press & Assessment*. URL: <https://eric.ed.gov/?id=ED616947>. 22 p. [in English].

18. Zapletalová, M. (2024). Historical Development, Current Trends and Specific Models of Competency-based Education in the Military Environment. *Czech-Polish Historical and Pedagogical Journal*. № 16 (2). pp. 35–152. URL: <https://doi.org/10.5817/cphpj-2024-01>. [in English].

Стаття надійшла до редакції: 13.04.2026

Прийнято до друку: 18.05.2026

Опубліковано: 29.05.2026

Учитель, який прогулюється у затінку храму в оточенні учнів, дарує їм не мудрість свою, а тільки віру і здатність любити. Якщо він справді мудрий, він не запросить вас у дім своєї мудрості, а лиш підведе вас до порогу вашого власного розуму.

*Халіль Джебран,
ліванський філософ*

Нехай учитель поспішає до дітей, радіє кожній зустрічі з ними, тоді й діти поспішатимуть у школу і щиро радітимуть кожній зустрічі зі своїм учителем.

*Шалва Амонашвілі,
психолог, педагог*

Робота педагога полягає не стільки в навчанні всьому, чому можна навчитися, а у вихованні любові і поваги до знань.

*Джон Локк,
англійський філософ*

